

Herfst 2017

Het Groene Blad

CONTACTBLAD IVN Veenendaal-Rhenen

Website
Natuurgids in spe

judasoor (T Wouda)

BELEEF DE NATUUR!

Contactpersonen en werkgroepen

Text van document

Contactpersonen werkgroepen

excursies

Jannie v.d. Linden

0318 – 522583

excursies@ivnveenendaal-rhenen.nl

mediatheek

Suze Hörchner

0318 – 513613

mediatheek@ivnveenendaal-rhenen.nl

natuurpaden

Esther Dijkers

natuurpaden@ivnveenendaal-rhenen.nl

Vogelwerkgroep

Henk van Reuler

henkvanreuler@outlook.com

werkgroep scholen V'daal

Jannie v.d. Linden

0318 – 522583

scholenwg.veenendaal@ivnveenendaal-rhenen.nl

06-83354309

werkgroep scholen Rhenen

Harald Arissen

0317-616705

haraldarissen@hotmail.com

werkgroep planten

Ina Kok

0318-620845

inakokklosse@hotmail.com

weidevogelbescherming

Roelof de Jong

0317 – 614941

jon73229@planet.nl

groene blad & internet site

Peter van Krugten

0318 – 510041

pjvankrugten@hetnet.nl

"de Groenlingen"

John Ikkink

0318 – 506521

john.ikkink@ivnveenendaal-rhenen.nl

werkgroep PR

Cokkie Gadella

0318 550806

pr@ivnveenendaal-rhenen.nl

NatuurWerkt!

Bert Berg

0318 - 472145 of

06-33106173

bberg@hetnet.nl

bomen en openbaar groen

Carlo van de Weerd

0318 – 561134

kh.vd.weerd@hccnet.nl

"de Zwammen"

Martijn Stip

0317 – 619935

zwammen@ivnveenendaal-rhenen.nl

natuurtuin Diddersgoed

vacant

tuin "Groenhof"

vacant

Duurzaamheid

Dorthy Reijn

d.reijn@xs4all.nl

De Groenhof

In de Groenhof bevinden zich het Natuur- en Milieu Educatief Centrum (NME-centrum) en de Mediatheek.

Karel Fabritiusstraat 3, 3904TG Veenendaal. T. 0318-589555. B.g.g. Suze Hörchner, T. 0318-513613.

Openingstijden: woensdag 14 – 16 uur of na afspraak met coördinator Suze Hörchner.

Gesloten tijdens schoolvakanties én in de maanden juli en augustus.

mediatheek@ivnveenendaal-rhenen.nl, groenhof@ivnveenendaal-rhenen.nl, ghorchner@planet.nl

www.ivn.nl/afdeling/veenendaal-rhenen

**HUIBERS
ELECTRA B.V.**

Sinds 1948

Elektrotechniek & Elektrovakzaam

Laan der techniek 3
www.huiberselectra.nl

Veenendaal
Tel.: 0318 – 513245

Hado Groen Techniek
Bos Tuin en Parkmachines
Munnikenweg 155 Veenendaal / Renswoude
www.hadogroentechniek.nl
0318 – 517879 of 511006
Merkdealer van

Het Groene Blad

Van binnen uit

Beste IVN-ers, beste lezers,

Ik kwijt mij nogmaals van mijn taak een van Binnenuit te schrijven. Het bestuur stelt zich tot taak om dit wisselend door de bestuursleden te laten doen. Een goed plan lijkt me. Start komende winternummer.

Allereerst van mijn kant een excuus voor de late verschijning van dit herfstnummer. Soms gaan dingen zoals ze gaan en lijkt het of je er geen invloed op kunt uitoefenen.

Dat geldt niet alleen voor de mens (in casu mij) maar de natuur gedraagt zich ook vaker zo. En wij maar denken dat we dat wel even bij kunnen sturen.

Dichter bij de natuur staan en er bewust proberen deel van uit te maken helpt misschien. Hoewel dat voor onze westerse mens geen sinecure is, omgeven door alle technologische verlokkingen die ons omgeven.

Ik mag me verheugen in het maandelijks mijn bijdrage te leveren aan Repaircafe. Een buitengewoon plezierige sociale activiteit die ook nog eens wil benadrukken dat er alternatieven zijn voor onze wegwerp maatschappij.

Economen proberen een andere kijk te geven op onze lineaire consumptiemaatschappij: je koopt wat, gebruikt het en gooit het daarna weg. In een circulaire samenleving gebruik je de dingen, en nadat die hun tijd hebben uitgediend kunnen de grondstoffen worden hergebruikt. Gewoon afkijken van de natuur die niet anders doet dan hergebruiken.

Met een nieuwe regering hoopje ook op een nieuw impuls voor duurzaamheid, terugdringing van gebruik van fossiele brandstoffen, een herbezinning op hoe om te gaan met onze natuur. Met het kleine beetje land dat in Nederland daarvoor beschikbaar is. Ik blijf er een zwaar hoofd in hebben, al ben ik van nature niet echt een pessimistisch iemand. Maar verder dan de akkoorden van Parijs komen ze niet, en het lijkt weinig ambitieus.

Aan ons, met alle enthousiasme die jullie steeds weer opbrengen om de liefde voor de natuur uit te dragen, misschien een taak om de gewenste mentaliteitsverandering te bewerkstelligen. Rustig wachten tot er iets gebeurt is geen oplossing.

Laten we samen een echte stap maken naar een duurzame samenleving. Onze nakomelingen verdienen niet anders.

Veel leesplezier gewenst.

Nico Bosman

Herfst 2017

5	Vliegen in huis
7	Website
8	Bezorgde IVN gids
9	Nog 1 keer: Japanse duizendknoop
11	Natuurgidsen in Spe
12	KNNV Reizen

COLOFON

Het Groene Blad, het contactblad voor leden en donateurs van IVN Veenendaal-Rhenen verschijnt 4 à 5 maal per jaar.

De sluitingsdatum voor het winternummer is 7 december 2017.

Informatie uit de werkgroepen, zoals activiteiten die zijn gepland of hebben plaatsgevonden, verdienen een plek in ons Groene Blad. Graag zien wij die bijdragen tegemoet.

REDACTIE:

Nico Bosman

redactie@ivnveenendaal-rhenen.nl

Foto voor- en achterpagina: Tineke Wouda

BESTUUR:VOORZITTER:

Vacature: Technisch voorzitter ad interim:

Huub de Kock

voorzitter@ivnveenendaal-rhenen.nl

SECRETARIS:

Karel Haag, tel. 0318-501562

secretariaat@ivnveenendaal-rhenen.nl

PENNINGMEESTER:

Hanneke Baretta-Bekker,

tel. 0318 769 125

penningmeester@ivnveenendaal-rhenen.nl

NL95 INGB 0004 7381 18

t.n.v. IVN Veenendaal

installatiebedrijf
Bouman

- Waarborg installateur voor gas- en watertechnische installaties
- Dakbedekkingen
- Aanleg, onderhoud cv-installaties en gastoestellen
- Rioleringen
- Lood- en zinkwerken
- Installeren van sanitair
- Ventilatie & aircosystemen

Postbus 307, 3900 AH Veenendaal
Bezoekadres: Generatorstraat 9, 3903 LH Veenendaal
Telefoon (0318) 51 00 01, Fax (0318) 54 38 57

info@boumaninstallatie.nl
www.boumaninstallatie.nl

Lid van
UNETO-VNI

Primera
Van Walssem

VEENENDAAL | SCHERPENZEEL

boeken tijdschriften wenskaarten
cadeaukaarten kantoorartikelen
kansspelen tickets tabak

Primera Van Walssem
Dr. Jk. de Bruijnsweg 315 - T. 0318 514 700
primervanwalssem.nl

Primera Scherpenzeel
Oirpoststraat 215 - T. 0318 272 2547
primerascherpenzeel.nl

**GRATIS
PARKEREN**

...VOON RAAF Primera

Handelskwekerij Tabakshof
Veenendaalsestraatweg 37, Elst
Tel. 0318 - 471951 / 0623484118

In elk seizoen

Volop groen

Verkoop op
donderdag: 09.00-18.00 uur
vrijdag: 09.00-18.00 uur
zaterdag: 09.00-17.00 uur

Welkom bij

Wouter en Sari van Schaik

MARK *Pul* TUINEN

DISSSEL B.V.
Groothandel in Sanitair & Installatiematerialen

foto Tineke Wouda
kardinaalsmuts

Vliegen in huis

Toen ik enige tijd geleden thuis kwam vertelde mijn man me enigszins in paniek dat er waanzinnig veel vliegen in huis rondvlogen en dat hij er al een stuk of tien gevangen had en buiten gezet. Wij zijn zo van die mensen die eindeloos achter een vlieg, een wesp of een ander eng beest aanlopen om ze te vangen en buiten te zetten. Vliegenmeppers zijn dan ook bij ons uit den boze. Tegen deze hoeveelheid bleek echter geen kruut gewassen, dus moet de stofzuiger er aan te pas komen. Het was gewoon een vliegenplaag. Wij vroegen ons af waar die invasie van vliegen ineens vandaan kwam, en wat we er aan konden doen. Als oud verpleegster ben ik nog van het degelijke poetswerk, van de lysol en de groene zeep en over het algemeen genomen komen bij mij alle hoekjes en gaatjes aan bod, maar waar was de bron van alle ellende dan? Mijn eerste gedachte was de convectorput. Daar valt nog wel eens iets in. Jaren geleden heb ik daar ook al eens problemen mee gehad toen er binnen een mum van tijd een explosie van vliegende mieren uit tevoorschijn kwam. Kunt u zich voorstellen twee grote schuifpuien helemaal zwart van de vliegende mieren, in huis wel te verstaan. Die convectorput dus. Die zuig ik niet elke week uit maar maak hem wel regelmatig schoon. Dus ik op zondagmorgen, op mijn buik die convectorput geïnspecteerd. Wat ik daar aantrof was stof, een dooie, helemaal verdroogde muis, en een uitgedroogde kikker. We hebben een poes dus ik begrijp nog steeds niet hoe die erin gekomen zijn. De beesten waren zo plat en zo dood als maar kan dus in die put kon de oorzaak van ons vliegenprobleem niet liggen. In die tussentijd had Rob al weer 7 vliegen buiten gezet. Toen ben ik maar eens op internet gaan zoeken onder het kopje: "Oorzaken van Vliegen in huis" en daar ben ik een stuk wijzer van geworden. Bovendien vond ik er ook de oorzaak van ons probleem, maar dat later. Eerst even iets over het leven van ie vlieg. De gemiddelde levensduur van een vlieg in het wild is minder dan een maand. Een vlieg legt eitjes, en maden bereiken de fase van het popstadium na ongeveer 10 dagen, waarna de volwassen vliegen uit de verpopte maden komen. Eitjes van vliegen kunnen bij bijna elke temperatuur worden gelegd. Vochtig materiaal met geschikt voedsel zal de larven (maden) helpen sneller vlieg te worden. Het vrouwtje legt in totaal 5-6 batches van ongeveer 75 tot 100 eitjes per keer. Bij warm weer komen eitjes binnen 12 tot 24 uur uit. Dit is de reden dat je overgebleven eten voor morgen goed moet afsluiten met folie of een deksel. Vliegen kunnen ook tal van ziektes overdragen, zoals tyfus t.b.c. cholera en dysenterie. Vliegen verzamelen deze ziekteverwekkers op hun benen en mond wanneer ze zich voeden op uitwerpselen, vuilnis en ander rottend materiaal.

Het favoriete maaltje van de vlieg is een grote verscheidenheid van voedsel, met inbegrip van menselijke voeding, diervoeding en karkassen, afval en uitwerpselen. Toen ik het woordje diervoeding las ging bij mij ineens een lampje branden. Onze poes is een al wat oudere kat, die niet alleen brokjes krijgt maar ook half zakje vlees in gelei. Dat halve zakje blijft nog wel eens op het aanrecht staan en regelmatig blijft er ook voer achter in het bakje van de kat. We zijn nu verlost van onze vliegenplaag doordat we geen aangebroken zakjes meer op het aanrecht laten staan, maar direct in de koelkast zetten en zodra de poes is uitgegeten gaat zijn bakje in de vaatwasser. Hoe simpel kan een oplossing zijn

Cokkie Gadella

foto Tineke Wouda
Berkenboleet

Foto Tineke Wouda
Kwinteloijen

Column onze natuur

Verspreiding

De verspreiding van planten geschiedt vaak op opmerkelijke wijze. Volkomen onschuldig, hooguit hinderlijk is de wijze waarop klissen zich verspreiden. Na een rondje toezicht langs de uiterwaarden hangt onze kleding vol met klitten. In deze gebieden lopen ook de Galloways en Konik paarden rond met de klitten in hun vacht. Dit zijn de zaaddozen van klissen. De weerhaakjes aan de zaaddozen van deze plant zorgen ervoor dat zij in de vacht van dieren blijven hangen. Soms zal het best ongemakkelijk zijn, maar het welzijn van de dieren is niet in het geding. Het is dus een volkomen natuurlijk fenomeen dat zorgt voor verspreiding van deze plant.

Aan de randen van het bos verspreiden zich ook diverse plantensoorten. Hier treffen we met enige regelmaat tuinafval. Dit is minder onschuldig dan het lijkt. Het tuinafval zorgt voor een overschot aan voedingsstoffen in de bodem, hierdoor woekeren brandnetel en braam op deze plekken. Door het afval verspreiden ongewenste planten

zich, zoals bijvoorbeeld de Japanse duizendknoop en de reuzenberenklauw. Exoten als deze woekeren snel en zijn vaak dominant ten opzichte van inheemse soorten, wat leidt tot een verlies aan biodiversiteit.

Het snoeiafval dat in de natuur wordt gedumpt kan ook nog ernstiger gevolgen hebben. Taxus, gouden regen, buxus en rododendron bevatten sterk gif dat fataal kan zijn voor de dieren die hiervan eten.

Op ons rondje zien we een kudde Koniks met hun staarten en manen vol klitten. Logischerwijs staan veel van klissen langs de zogenaamde wissels: paadjes die de dieren vaak lopen. Doordat de dieren hier vaak langs lopen, is de kans groter dat de zaden hier terechtkomen. In de loop van de winter vallen de zaaddozen van de dieren en zijn ze verlost van deze uitdossing en is de verspreiding van de klis geslaagd.

Heeft u tips of een reactie die kunnen bijdragen aan het behoud van onze natuur? Mail naar: natuurtip@gmail.com
Onze natuur is een maandelijkse natuurcolumn over de ervaringen van Ron en Ivor, werkzaam als toezichthouders bij Utrechts Landschap en is op persoonlijke titel geschreven.

**LEPPERS
ZONWERING
VEENENDAAL**

Leppers Zonwering B.V.
Nieuweweg 85
3905 LH Veenendaal
Telefoon 0318-517565
Fax: 0318-543260

BTW nr. 8099.91.998.B01
ING bank
IBAN: NL30INGB0651914558
K.v.K.: 30058732
E-mail: info@leppers.nl

Website

Bezoekt u 'onze' IVN website afdeling Veenendaal-Rhenen wel eens?

Zo ja dan bent u waarschijnlijk één van de 100 personen die de site regelmatig bezoekt. Daarnaast zijn er nog maandelijks zo'n 200 bezoekers die de site onregelmatig bezoeken.. Heeft u de website nog nooit bezocht? Begin met <https://www.ivn.nl/> en klik vervolgens (rechtsboven) op Afdelingen en selecteer provincie Utrecht en dan Veenendaal-Rhenen. Of in één keer: <https://www.ivn.nl/afdeling/veenendaal-rhenen>

De website geeft u in een kleurige opmaak bv onder het kopje Activiteiten alle toekomstige excursies en lezingen. De meest bezochte pagina is Wandelen en fietsen, die een 10-tal routes geeft in de buurt met een uitgebreide beschrijving wat u onderweg kunt zien. Het kaartje kunt u zelf downloaden en printen. Ook een mooie pagina is Fotogalerie die geeft toegang tot prachtige foto's van Tineke Wouda. Onder Werkgroepen alle details over de 16 werkgroepen van onze afdeling. Bij IVN info > Ledenadministratie staan allerlei formulieren, o.a. één voor cadeau lidmaatschap.

Als webmaster kan ik meekijken 'over de schouder van Google' en bv. zien dat de bezoekers van de site gemiddeld ruim 2 minuten kijken. Google weet zelfs op welk moment van de dag een bezoeker de site bezoekt. Zie plaatje "Wanneer bezoeken ...". Een voorbeeld van andere statistische gegevens (van Google Analytics) over het gebruik van de website vanaf begin 2017 staan in deze tabel:

Aantal bezoekers:

Vaste bezoekers 100 / maand

Unieke bezoekers 200 / maand

Ratio man/vrouw 60 /40 %

Met welk apparaat:

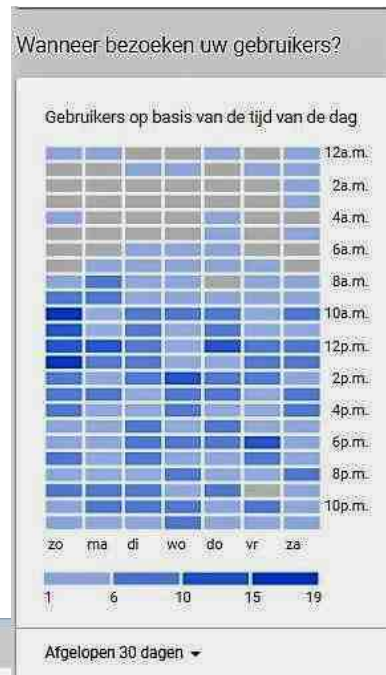
PC 45 %

Tablet 15 %

Smartphone 40 %

U kunt mij altijd stellen. e-mail adres: webmaster@ivn-veenendaal-rhenen.nl

Arie Bons

Bezorgde IVN gids

Belevingstuin en Mediatheek Groenhof.

Vijf jaar geleden, bij mijn opleiding tot natuurgids, kon ik in de bibliotheek weinig materiaal vinden op het gebied van ondersteunend lesmateriaal. Nieuwe gidsen in opleiding wil ik graag enthousiast maken voor de tuin en de mediatheek, die beide door vrijwilligers met veel passie en liefde in stand worden gehouden.

De BSO van stichting Kinderopvang Rhenenvroeg mij met hen mee te denken hoe een natuurlijke belevingstuin op hun terrein in te richten. Ik heb ze verwezen naar de tuin van de Groenhof. We hebben een afspraak gemaakt en zijn vervolgens op pad gegaan.

Wekelijks bezoek ik de Groenhof als medewerkster van “-NatuurWerkt”, die in het bos voor Staatsbosbeheer op landgoederen Remmerstein en Prattenburg met een groep werkzaam is om het benodigde gereedschap van de Groenhof naar locatie te vervoeren. Daarbij loop ik door de tuin en passeer ik de mediatheek. Ik ben dus op de hoogte van het bestaan. Door buitenstaanders leer je met andere ogen te kijken.

Het enthousiasme waarmee de medewerkers van de BSO, Prunel Wiersma, Erna Gerkema en Ine Lavrijsen, daar rondliepen in de tuin alsof ze zich in “luilekkerland” bevonden, deed mij beseffen wat voor goud hier ligt aan natuurlijk belevingsmateriaal. Bij het bezoek aan de mediatheek was het voor hen een tantaluskwelling dat ze niets van het mooie materiaal mee mochten nemen, maar moesten wachten tot woensdagmiddag 14.00 uur omdat dan de vrijwilligsters, onder de bezielende leiding van Suze Hörchner aanwezig zijn om het materiaal tegen belachelijk lage prijzen mee te geven. Het scheel werkelijk bergen tijd om zelf het wiel niet uit te hoeven vinden. Dan heb ik het nog niet over de besparing van kosten bij het niet zelf hoeven aanschaffen van materialen.

Als er een projectontwikkelaar zijn oog laat vallen op het terrein van de Groenhof, dan moet dit alles verkassen of verdwijnen. Mijn vraag is dan aan de gemeente: Waar naar toe? Beseffen we hoe demotiverend dit voor medewerkers moet zijn, het zwaard van Damocles hangt boven hun hoofd en ontnemt deze mensen het enthousiasme om het gebouw op te knappen of verdere werkzaamheden in de tuin te verrichten. We kunnen mensen lintjes geven voor vrijwilligerswerk, maar als er zo slordig omgesprongen wordt met het erfgoed van deze mensen geven we naar jongeren slechte signalen af.

Levenswerk wordt bij leven vernietigd en blijkt van geen enkele waarde te zijn. Laten we trots zijn op het werk van de vrijwilligers van de tuin van de Groenhof en mediatheek en naar oplossingen zoeken. Opdat al dit moois voor het nageslacht behouden blijft.

Bezorgde vrijwillige IVN gids

Gerda Broere-Mientjes

Diddersgoed

Diddersgoed

Zondag 26 november is de tuin van Diddersgoed voor de laatste keer dit jaar open.

Gerrit van Leeuwen is graag bereid u rond te leiden.

De tuin is open van 15.00 uur tot 16.00 uur.

U knut Diddersgoed vinden:

hoek Ruisseveen/Goudvink (achter de boerderij)

Parkeren bij Tennisvereniging Veenendaal West.

Activiteiten KNNV

Activiteiten KNNV Oktober 2017

Donderdag 16

KNNV Natuuracademie lezing door Frans Vera. De Oostvaardersplassen; stap voor stap de route er naar toe. Zie de uitgebreidere info elders in deze Urtica.

Bevrijdingskerk. Van Schelvenweg 2, (hoek Ritzema Bosweg) Wageningen. Aanvang 19.30 uur.

Donderdag 16

Natuurwandeling in de Wageningse Eng met Ada Parlevliet (0317-880128) van 9.30 – 12.00 uur.

We verzamelen om 9.30 uur bij het parkeerterrein van Sportpark “De Zoom”, Zoomweg, 6704 PE Wageningen. Om 12.00 uur zijn we daar weer terug. Ingeval van twijfel over het weer rond 8.30 uur bellen met bovenstaand nummer of het wel of niet doorgaat.

Zaterdag 18

Excursie KNNV / Vogelwerkgroep naar Flevoland. Vertrek zondag 08.00 uur vanaf het Olympiaplein (westzijde). Opgeven bij wimhaver@hotmail.com of 06-16484728.

Zaterdag 25

Excursie korstmossen. Informatie: Christa Heyting 0318-415673 of c.heyting10@hetnet.nl

Maandag 27

Paddenstoelenwerkgroep voor beginners. Aanvang 19.30 uur in het Punt Leeuwerikswede 146, te Wageningen. Inlichtingen: John den Daas; Tel: 06-51150529; E-mail: knnvp-dwb@gmail.com

Dinsdag 28

Mossenwerkgroep. Aanvang 20.00 uur in het Groene Wiel, Hendrikweg 14b te Wageningen. Inlichtingen: André van Lammeren (06-42652991 of vanlammeren@chello.nl) of Michel Zwarts (026-3818606)

Duizendknoop

Nog een maal De Japanse Duizendknoop

Succesvolle bestrijding van de Japanse duizendknoop.

‘Wat is natuur nog in dit land? Een stukje bos ter grootte van een krant, zoals J.C. Bloem het uitdrukte in zijn gedicht ‘De Dapperstraat’ (1947). Inderdaad, de oppervlakte van de resterende natuurgebieden is zo klein dat de kwaliteit vaak achteruit gaat door invloeden vanuit de omgeving. We kunnen ze dan ook niet aan hun lot overlaten als we de verscheidenheid aan soorten in stand willen houden. We zullen ze als een goed rentmeester moeten beheren.

Nu is beheren van de natuur niet eenvoudig. Het vereist veel kennis en ervaring. Die schiet bij een ieder tekort. Een goed terreinbeheerder zal dan ook proberen zijn beperkte kennis aan te vullen met die van anderen. Zo zou hij af en toe een bijeenkomst kunnen organiseren voor vrijwilligers die bij inventarisatie- of beheerwerkzaamheden kunnen worden betrokken.

Behoud van variatie

Een natuurlijk bos vertoont veel variatie, zowel wat betreft de structuur als qua soortensamenstelling. Door sterfte van bomen vallen er open plekken die geleidelijk worden opgevuld met opslag van jonge bomen en struiken. De snelheid van deze ontwikkeling kan worden afgeremd door plantenetters. In onze omgeving kunnen we daarbij denken aan reeën en konijnen. Als we open plekken wat langer open willen houden kunnen we ingrijpen door opslag te kappen. De reden hiervoor kan zijn dat we voldoende bloeiende planten in het bos willen behouden om bosinsecten van nectar en stuifmeel te kunnen blijven voorzien. Op deze bloeiende planten kunnen we niet alleen verscheidene soorten zweefvliegen en sluipwespen aantreffen, maar ook de Boomhommel en vlinders, zoals het Bont zandoogje en de Eikenpage. Op deze soorten kan dan weer gejaagd worden door insectenetende vogels en wespen, zoals de Hoornaar.

Dichtgroeien van een open plek

Soms groeit een open plek snel dicht met opdringerige gewassen, zoals de Adelaarsvaren. In het Amerongse Bos heeft de Japanse duizendknoop (*Fallopia japonica*) zich daarbij gevoegd. Hoe deze uitheemse soort daar terecht is gekomen is mij niet bekend. In het Beheerplan van de Stichting Het Utrechts Landschap (2011) staat er niets over. Delen van een wortelstok zouden meegekomen kunnen zijn met gestort tuinafval. Zulke delen kunnen met een snelheid van een meter per maand uitgroeien tot een stevige wortelstok waarop zich forse planten van ruim een meter hoog ontwikkelen. In de zomer bloeit hij uitbundig met kleine crème-witte bloemen in een pluim. De planten die in Amerongen op verscheidene plaatsen voorkomen zijn vrouwelijk. Ze kunnen echter geen zaad zetten zolang manlijke exemplaren ontbreken. Kruising met manlijke exemplaren van de Sachaline-duizendknoop is mogelijk, maar deze ontbreekt hier. In de winter sterft de plant bovengronds af, maar in het vroege voorjaar schieten de stengels alweer uit de grond. De Japanse duizendknoop kan zich snel uitbreiden. Dit gaat ten koste van andere soorten. Dit geldt ook voor de Adelaarsvaren, die zich eveneens door middel van wortelstokken uitbreidt. Beide soorten hebben een kleine open ruimte in het Amerongse Bos in ongeveer vijftien jaar volledig bezet.

Bestrijding van een indringer

Uitbreiding van de Japanse duizendknoop is zorgwekkend. Het gaat hier om een opdringerige invasieve exoot die zeer moeilijk in toom te houden is. Hij verdringt niet alleen andere planten, maar drukt ook asfalt op en drukt muurtjes omver. Deze soort geeft dan ook steeds meer problemen in Europa. In verscheidene landen wordt hij bestreden. In Engeland wordt er bijvoorbeeld ruim € 150 miljoen per jaar aan de bestrijding van deze soort uitgegeven. Hoe zou deze soort, waarvan de wortelstokken wel 3-5 meter diep de grond ingaan, het beste kunnen worden aangepakt? In verscheidene terreinen zijn verschillende methoden toegepast, zoals:

- Een chemisch bestrijdingsmiddel.

Zo'n middel heeft echter nadelige effecten en zou dan ook niet in een natuurgebied moeten worden gebruikt. Het gebruik van een middel als glyfosaat zal dan ook waarschijnlijk worden verboden, al is die beslissing onlangs weer uitgesteld. Wat het gebruik van bestrijdingsmiddelen betreft heeft de ervaring geleerd dat delen van de wortelstok die in leven blijven weer uitlopen.

- Maaien.

Als regel geldt: 1 x maaien per maand gedurende het groeiseizoen en dat minstens drie jaar lang volhouden. Verspreiding van delen van de wortelstok kan echter niet worden uitgesloten, zelfs niet als er met een zeis wordt gemaaid. Het uitlopen hiervan zou kunnen worden voorkomen door de groeiplaats langdurig met plastic af te dekken, maar in een natuurgebied is dat ongewenst.

- Begrazen

Schapen eten echter alleen de jonge scheuten. Ze kunnen de soort dan ook hoogstens een beetje terugdringen. Wilde zwijnen (en varkens) zijn effectiever omdat ze de wortelstokken uitgraven en opeten, evenals ze dat met de Adelaarsvaren doen. Op deze wijze kan de soort enigszins worden teruggedrongen, maar niet definitief worden verwijderd.

- Uitgraven van de wortelstokken

Dit is zeer arbeidsintensief. Bovendien blijven er altijd wel delen van de wortelstok achter die later weer zullen uitlopen.

- Biologische bestrijding.

Hiervoor zou een Japanse bladvlo (*Aphalia itadori*) kunnen worden gebruikt. Er moet echter voor worden gewaakt dat ook deze exoot problemen gaat geven. Er zal dus eerst een risico-analyse moeten worden uitgevoerd.

Amerongse Bos in 2009: dominantie van Adelaarsvaren en Japanse duizendknoop

Proefproject

Welke methode zouden we het beste kunnen toepassen om de Japanse duizendknoop weg te krijgen? Acht jaar geleden heb ik besloten om ervaring met de bestrijding op te doen door bovengrondse uitlopers handmatig weg te halen. Het is een proef op een kleine open plek in het bos (10 x 15 m), dat volledig was bezet door Adelaarsvaren en Japanse duizendknoop. Tijdens het werk heb ik me meer gedragen als schaap dan als wild zwijn, dat wil zeggen ik heb de wortelstokken intact gelaten en alleen de uitlopers met de hand verwijderd. Die uitlopers heb ik niet gegeten, maar in een kuil gegooit. Aanvankelijk kroop ik zes keer per jaar over het terrein, maar die frequentie heb ik inmiddels tot nul kunnen reduceren, hetgeen betekent dat de soort is verdwenen. De enkele exemplaren van het St. Janskruid die de bezetting van het terrein door de Japanse duizendknoop en de Adelaarsvaren hadden overleefd, hebben zich weer enigszins kunnen uitbreiden. Het is echter niet zeker of de bloemrijke situatie van zo'n 25 jaar geleden zich weer zal herstellen. Het zal in ieder geval vele jaren duren.

Conclusie

Het is in principe mogelijk om de soort plaatselijk weg te krijgen door de planten te maaien en daarna de uitlopers regelmatig te verwijderen. Om de planten volledig uit te putten zal dit enkele jaren moeten worden vol gehouden.

Amerongse Bos in 1992: dominantie van St. Janskruid en struisgras.

Op den duur zullen de planten dood gaan. Dit werk is echter nogal arbeidsintensief en zal bij een grote groeiplaats niet door de beheerder kunnen worden uitgevoerd. In zo'n geval zou een gecombineerde bestrijdingmethode kunnen worden toegepast, zoals maaien en begrazen, maar ook dan zullen vrijwilligers moeten worden ingeschakeld om resterende uitlopers handmatig te verwijderen.

Dr. Bram Mabelis (ecoloog)

Ds. Keppellaan 36

Amerongen

e-mail: a.a.mabelis@zonnet.nl

Amerongse Bos : in 2015: St. Janskruid heeft zich enigszins kunnen uitbreiden in de open plek waar nu grassen overheersen.

Natuurgidsen in spe

Van de zaaddoos van de gele lis tot het Programma Aanpak Stikstof.

IVN natuurgidsen in spe vertellen enthousiast over "hun Binnenveld"

Op zaterdag 23 september heb ik genoten van twee gidsen in de dop. Janny Groenleer en Peter van Hooff presenteerden in het mooie Binnenveld hun 3 e mini excursie als onderdeel van de gidsencursus. Het weer zat mee en de groep was enthousiast. Janny start haar excursie bij de brug in de Werftweg met een mooi verbindend verhaal over landgebruik, vroeger en nu van turfwinning (ze liet een turf zien) via hooilanden en nu intensiever landbouwgebruik. Dat de Grift niet naar de Rijn stroomt maar andersom maakte ze duidelijk met behulp van de zaden uit de prachtige zaaddoos van de gele lis. De deelnemers gooiden de zaden in de Grift en hielpen zo de gele lis een handje met de zaadverspreiding en inderdaad ze dreven richting Veenendaal. Een ander Unique Selling Point was het riet, deels gemaaid, deels niet t.b.v. o.a. de karekiet. Waarom de duivel zijn tanden in het riet heeft gezet vergeten de deelnemers ook niet meer. Janny sloot haar excursie af door ons te wijzen op de grote verscheidenheid aan boomsoorten langs het fietspad. Exemplarisch daarbij had ze 4 wilgen

soorten bij zich die er allemaal zijn. De geoorde wilg, de grauwe wilg en kraakwilg en de katwilg.

Voor Peter zijn excursie gingen we naar de Kooiweg. Peter zet enthousiast een heel verhaal uiteen over de natuurplannen in m.n. de Provincie Gelderland lands de grift. De zogenaamde Binnenveldse Hooilanden. Het plan gaat over rond de 200 hectare aaneengesloten natuur waarbij het vlg. Peter gaat om twee hoofdkenmerken, verschrallen en vernatten. Het verbindt Natura 2000 gebieden met SBB gronden en gronden van een nieuw op te richten coöperatie Mooi Binnenveld. Een pittig beleidsmatig verhaal waarbij Peter voorbeelden van vernatting en verschrallen laat zien zoals nu al op de SBB gronden aanwezig. Ook worden oude lopen van de Kromme Eem weer hersteld en worden maatregelen getroffen voor een betere benutting van mineraalrijk kwelwater en snelle afvoer van regenwater. Het doel is grotere biodiversiteit en kansen creëren voor bijzondere soorten planten. Peter wijst ons nog op een groot perceel mais en dan komt het Programma Aanpak Stikstof nog aan de orde. Stikstof belangrijk voor de mais mag niet schadelijk zijn voor de Natura 2000 gebieden. Misschien moet die mais op grond van de PAS elders worden geteeld.

Natuurgidsen in spe

Geoorde wilg

EkoPlaza[®]

Uw biologische supermarkt
in Veenendaal

Ook voor uw glutenvrije -
en dieetproducten.

EkoPlaza,
Pr. Bernhardlaan 1, Tel. 0318-516537

O

[MEENT & BOUMAN | kunst met bloemen business & at home]

davidsplein 11 3905 az veenendaal
0318-510106 info@meent-bouman.nl
www.meent-bouman.nl

Uitleg Peter

Dan blijkt dat juist op dat maisperceel één van de grootste weidevogelpopulaties van het Binnenveld broedt, m.n. de grutto. Denkend aan de lessen van de NGO over kringloop en ecologie komt hier veel bijeen. Het gaat om meerdere evenwichten en zorgvuldige afwegingen.

Wat ben ik blij met zulke mooie nieuwe mensen voor het IVN.

Trotse mentor Roelof de Jong.

foto Tineke Wouda

Foto mandje geplute paddenstoelen uit de natuur

foto Tineke Wouda

KNNV Reizen.

De KNNV organiseert voor haar leden en IVN leden hotel en kampeerreizen, die in verschillende zwaarte worden aangeboden.

Een overzicht van de reizen kunt u vinden op een van onderstaande sites, evenals

Speciaal voor IVN leden voegt de KNNV de onderstaande informatie toe:

Samen met natuurliefhebbers op vakantie

De samenwerking tussen IVN en KNNV begint steeds concretere vormen aan te nemen. In veel regio's werken beide organisaties al veelvuldig samen. De landelijke organisaties volgen die trend. Dat geldt ook voor de kampeervakanties en de reizen. In 2014 zijn de IVN'ers voor het eerst uitgenodigd mee te gaan. We hopen ook dit jaar veel IVN'ers over te halen mee te gaan met de KNNV reizen en kampeervakanties.

De KNNV heeft een lange traditie met het gezamenlijk op vakantie gaan. Jaarlijks worden zo'n 15 reis- en 20 kampeervakanties georganiseerd. De duur van die vakanties varieert van een paar dagen tot 14 dagen. Het aantal deelnemers varieert van 10-40. Iedere dag worden verschillende excursies aangeboden en kun je zelf je keuze maken. Of natuurlijk kun je ook een dagje overslaan.

Zowel IVN'ers als KNNV'ers hebben heel veel kennis van de natuur. We kunnen veel van elkaar leren. We willen in de toekomst de kampeervakanties gezamenlijk gaan organiseren.

Veel KNNV'ers zijn al lid van het IVN en omgekeerd. Gelet op de ervaring van de KNNV is het een logische eerste stap om de reizen en kampeervakanties van de KNNV open te stellen voor IVN'ers. Je zou het gewoon een keer moeten proberen.

Ok zijn er kampeerweekenden door het hele land, ook in de wintermaanden.

Alle informatie en hoe deel te nemen aan een reis of weekend van de KNNV kun je vinden op de onderstaande url-en.

<https://www.knnv.nl/arc/reizen-2018>

<https://www.knnv.nl/kampeervakanties>

<https://www.knnv.nl/kampeergroep>

Plukken

Onze natuur: Boodschappen doen.

Onze natuur is een maandelijkse natuurcolumn over de ervaringen van Ron en Ivor, werkzaam als toezichthouders bij Utrechts Landschap.

Met een boodschappentas de natuur in? Laten we deze maand eens beginnen met een gortdroge opsomming van artikel 314 uit het wetboek van strafrecht;

Hij die, zonder geweld of bedreiging met geweld tegen personen, geheel of ten dele aan een ander toebehorende klei, bagger, ongesneden veen, zand, aarde, grind, puin, mestspeciën, zoden, plaggen, heide, helm, wier, riet, biezen, mos, onbewerkt en niet vervoerd hak- of sprokkelhout, ongeplukte of afgevalen boomvruchten of bladeren, te veld staand gras of te veld staande of na de oogst achtergebleven veldvruchten wegneemt, met het oogmerk om zich die voorwerpen wederrechtelijk toe te eigenen, wordt, als schuldig aan stroperij, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een maand of geldboete van de tweede categorie.

Met de herfst in aantocht zullen we weer regelmatig mensen tegenkomen die inkopen doen in de natuur; het zogenaamde wildplukken is erg populair. Voorstanders zeggen dat het de band met de natuur vergroot. Helaas is het de natuur die de rekening gepresenteerd krijgt. Waardevolle flora wordt vertrapt of meegenomen en fauna raakt verstoord, door mensen die van de paden wijken. De laatste jaren zien wij een toename van het plukken van wilde paddestoelen, bramen en noten.

Vooral paddestoelen worden steeds vaker meegenomen uit het bos. Geplukt voor eigen gebruik maar ook voor de verkoop.

De paddestoel die wij zien, is slechts de vrucht van een groot netwerk aan schimmeldraden: het zogenaamde zwamvolk. De schimmels hebben een belangrijke functie in de natuur. Niet alleen zorgen ze voor het verteren van organisch materiaal, maar veel schimmels en planten vormen een symbiose. De plant voorziet de schimmel via de wortels van suikers en de schimmel levert mineralen, fosfor en stikstof aan de plant.

Net zoals veel insecten zijn de niet giftige paddestoelen vaak niet te onderscheiden van hun giftige soortgenoten. Wat lijkt op een smakelijke cantharel kan zomaar de dodelijke gordijnzwam zijn. Zo kan het wetsartikel over wildplukken herschreven worden:

Hij die paddestoelen plukt, wordt als schuldig aan stroperij, gestraft met een boete van de dodelijkste categorie.

Heeft u tips of een reactie die kunnen bijdragen aan het behoud van onze natuur? Mail naar: natuurtip@gmail.com

NB: deze column is op persoonlijke titel geschreven door 2 bevlogen natuurbeschermers.

Ron Martens

Herfst recept

Pakketjes met wilde paddestoelen

Koken in een pakketje is hoewel het enigszins ouderwets, zowel gemakkelijk als opwindend. Er is altijd een moment van spanning als de gasten aan tafel het pakketje openmaken en de aromatische geur vrijkomt. Veel kruiden en malse minigroenten zijn de volmaakte ingrediënten, net als vele soorten vis.

Geef bij de paddestoelen een schaal gestoomde rijst met gezouten en geroosterde pijnboomspitten of pompoenpitten.

Voor 4 personen:

300 gram gemengde wilde of exotische paddestoelen

300 gram kleine gesloten paddestoelen

200 gram gekookte krieltjes (met schil)

4 tenen knoflook fijngehakt

8 eetlepels fijngehakte kervel

4 eetlepels fijngehakte dragon

4 eetlepels olijfolie

8 eetlepels slagroom

2 eetlepels Ricard of Pernod

Zout en zwarte peper

Verhit de oven tot 200°C. Knip vier stukken bakpapier van 35 bij 35 cm.

Veeg de paddestoelen schoon met een borsteltje of schone doek, laat ze heel of snij ze in grote stukken. Snij de aardappeltjes in plakjes van 1 cm dik.

Vermeng alle ingrediënten met de hand in een grote schaal. Zorg dat de paddestoelen niet breken. Voeg zout en peper naar smaak toe.

Verdeel het mengsel over de vier stukken bakpapier. Til de randen omhoog net boven de vulling. Maak er zo een stevig bundeltje van dat je bind met een stuk keukengaren. Zet ze op een bakplaat.

Zet de bakplaat 17 a 20 minuten in de oven. Neem de pakketjes er vervolgens uit en laat 1 minuut rusten. Dien de pakketjes gesloten op zodat iedereen aan tafel zelf een pakje open kan maken. Serveer met de rijst en de pijnboomspitten.

Eet smakelijk

Cokkie Gadella

Foto Tineke Wouda Porcelainzwam

Lezing 17 november

Lezing "Natuur is om de hoek" en "Bedreigde vogels"

Vrijdagavond 17 november om 19.30 komt de hoofdredacteur van het blad Vogels van de vogelbescherming in de Groenhof om twee lezingen te geven! De onderwerpen zijn "Natuur is om de hoek" en "Bedreigde vogels". Het belooft een avond met prachtige foto's en interessante en leerzame verhalen te worden. Iedereen is welkom, ook niet IVN leden.

Jannie van der Linden

Roodborst

de Weidevogeltaart

aansnijden van de taart

Weidevogelfilm

Beste mensen, vrijwilligers, medewerkers aan en mede mogelijk makers van de weidevogelfilm.

Zo begint Roelof de Jong zijn uitnodiging voor de première van de weidevogelfilm.

En hij gaat verder:

“De weidevogelfilm is helemaal klaar, en daar zijn we (m. n. Eric Wander en Peter Beaat en ondergetekende) heel blij mee.

Het is mooi geworden met de echte natuurgeluiden van het Binnenveld en de vogelgeluiden van de big five. Ook de volledige interviews incl. die van de “jeugd” staan er nu in. De muziek van Ons Genoegen uit Rhenen klinkt nu als achtergrondmuziek en er is een voice-over stem van Suze van Dommelen.

Jullie hebben allemaal op één of andere manier een rol gespeeld waardoor de film een succes is geworden.

Daarom wil ik jullie graag de primeur laten meemaken van de uitvoering van deze unieke film. Ik zou het erg op prijs stellen als jullie erbij zijn.”

We starten het 1e half uur met het bespreken van de resultaten van de werkgroep WBW van 2017 en de nieuwe ontwikkelingen in het Binnenveld.

Dan wordt de film gedraaid, die ons 45 minuten ademloos laat genieten. Van een schoonheid die niet mag verdwijnen.

De eerste exemplaren van de DVD en USB uitgave van de film wordt uitgereikt aan de vertegenwoordigers van Ons Genoegen. Geheel terecht voor de prachtige omlijsting van de mooie filmbeelden van het Binnenveld.

De avond wordt met een hapje en een drankje afgesloten.

De film komt beschikbaar op DVD en USB. Die uitgaven laat ik dan ook zien.

Het is de bedoeling dat, voordat we tot uitgifte van de DVD of USB gaan, de film eerst op diverse plekken in de regio wordt vertoond.

Geïnteresseerden voor een eigen exemplaar van de film op USB of DVD kunnen deze bij Roelof de Jong bestellen. De prijs ligt ergens tussen de 6,50 en 10,00 Euro

Het is de bedoeling dat wat overblijft van de verkoop beschikbaar komt voor het behoud van de weidevogels in het Binnenveld.

Een vertoning van de film voor ieder geïnteresseerde zal in januari in de Groenhof plaatsvinden.

foto N Bosman
goudvink

foto N Bosman
valkje

Foto Tineke Woude *Mycena*

foto N Bosman

Vacatures

Er zijn bij onze afdeling veel vrijwilligers actief op velerlei gebied. En er blijft altijd vraag naar nieuwe vrijwilligers. Oude vertrekken, verleggen hun bakens, doen nog meer op ander gebied en dan heb je nieuwe aanwas nodig. Niet iedereen weet wat er allemaal te doen is binnen de afdeling, waar plek is, of waar dringend behoefte aan is. Zowel bestuurlijk (runnen van de afdeling) als vrijwilliger zoals de meesten die zien: tuin, gidsen, werkgroepen, enzovoort.

Op dit moment (zonder volledig te zijn) zijn nodig:

Voor de werkgroepen:

Dringend: Coördinatoren van de tuinen bij de Groenhof en Diddersgeod.

PR werkgroep: versterking van de gelederen met affiniteit voor coördinatie.

Voor allerlei activiteiten is hulp en ondersteuning nodig: bij de jeugd, in de mediatheek, bij het professioneler maken van onze afdeling.

Bestuursleden:

Het voorzitterschap en een gewone bestuursfunctie.

Als u belangstelling hebt of als u goede kandidaten voor de genoemde vacatures kent kunt u dat bij het bestuur kenbaar maken: secretariaat@ivnveenendaal-rhenen.nl

Nico Bosman

Een Grens ...

Een grens is eigenlijk een wens om verder te gaan. Jullie kennen die poster van Loesje wel.

Het is wat drie buur-afdelingen van IVN en afdeling van KNNV ook dachten.

Laten we eens over elkaars grens kijken.

Elke afdeling heeft wel iets speciaals dat ze met anderen willen delen.

IVN afdeling Ede

IVN afdeling Veenendaal-Rhenen

IVN afdeling Zuidwest Veluwezoom

en

KNNV afdeling Wageningen en Omstreken werken al samen aan de Natuurgidsenopleiding.

In de komende tijd gaan de verschillende afdelingen onderzoeken welke plek of activiteit leuk of inspirerend is voor leden van hun buur-afdelingen.

In onze afdelingsbladen zullen we aandacht besteden wat we van onze burens kunnen leren. Ga eens bij elkaar op bezoek.

Ook de websites maken deel uit van deze samenwerking.

IVN Zuidwest Veluwezoom kent al de webpagina met "Leuke Links"

zie www.ivn-zwv.nl

Ook op de sites van de andere verenigingen vind je een agenda met activiteiten.

Tenzij anders vermeld ben je van harte welkom bij deze activiteiten van de samenwerkende verenigingen.

www.knnv.nl/wageningen

<https://www.ivn.nl/afdeling/ivn-ed>

en natuurlijk niet te vergeten op onze eigen website

<https://www.ivn.nl/afdeling/veenendaal-rhenen>

Veel plezier bij het gluren bij de burens.

EEN GRENS

POSTBUS 1045 6801 BA ARNHEM

**IS EIGENLIJK
EEN WENS**

**OM VERDER
TE GAAN**

Loesje

Foto Tineke Wouda

*Rabo Mobiel-
bankieren.*

*Gemakkelijk,
handig en
overal.*

Snel en eenvoudig bankzaken regelen met uw tablet of mobiel.

Thuis of onderweg, er zijn momenten dat u even uw saldo wilt checken, bij- en afschrijvingen wilt bekijken of geld wilt overboeken. Met de Rabo Bankieren app op uw tablet of mobiel kunt u dit snel en overal doen.

Meer weten? Ga naar rabobank.nl/mobielbankieren

Samen sterker

Rabobank

Lid of donateur worden

U kunt het werk van de IVN-afdeling Veenendaal - Rhenen en omstreken steunen door lid of donateur te worden. Als lid of donateur bent u van harte welkom bij onze activiteiten.

Als lid ontvangt u naast het Groene Blad, dat minimaal 4 keer per jaar verschijnt, ook het kwartaalblad "Mens en Natuur" van de landelijke IVN vereniging. Donateurs ontvangen alleen het Groene Blad.

Leden betalen € 24,- per jaar
Donateurs minimaal € 20,- per jaar
IBAN: NL95 INGB 0004 7381 18

Aanmelding:
met volledige adresgegevens, telefoonnummer en uw e-mail adres.

Opzegging: vóór 1 december.
Adreswijziging: zo spoedig mogelijk

Aanmelding, opzegging en woon-/e-mailadres wijziging via <https://www.ivn.nl/afdeling/veenendaal-rhenen/ledenadministratie>. Je kunt het aanmeldingsformulier downloaden en na invullen naar het daarop aangegeven adres sturen.

Nieuwe leden

thr. Hans	Hardeman	VEENENDAAL	mevr. Marijke	Vrijs	VEENENDAAL
thr. Hans	Weststrate	SCHERPENZEEL	thr. Engbert	Strooboscher	VEENENDAAL
mevr. Willy	Schoemaker	VEENENDAAL	mevr. Jorien	Groothedde	VEENENDAAL
mevr. Renske	van de Steeg	VEENENDAAL	thr. Wouter	Hazeleger	VEENENDAAL
mevr. Arianne	Schuurman	RHENEN	thr. Arie	Brouwer	VEENENDAAL
mevr. Annemieke	Visch	RHENEN	mevr. Monica	Brouwer-Thung	VEENENDAAL

foto Peter Kuyken

INDIEN ONBESTELBAAR:
KERKEWIJK 254
3904 JL VEENENDAAL

